

Received-Makale Geliş Tarihi 12.06.2024
Published-Yayınlanma Tarihi 31.08.2024
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 11(110), 1565-1571

Research Article/Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.13625590

Esra Balaban

<https://orcid.org/0000-0003-2927-231X>
Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/054xkpr46>

Prof. Dr. İbrahim Kısaç

<https://orcid.org/0000-0003-4261-1769>
Pamukkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Denizli / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/01etz1309>

Evlilik Beklentileri: Kültürel Dönüşüm ve Modern Zamanlar

Marriage Expectations: Cultural Transformation And Modern Times

ÖZET

Bu makale, evlilikten beklentilerinin tarihsel süreçte nasıl değiştiğini, kültürel ve toplumsal unsurlarla nasıl şekillendiğini ve modern zamanlarda hangi yaklaşımların ortaya çıktığını incelemektedir. Alan yazında evlilik tanımı, yasal, sosyolojik, psikolojik, antropolojik ve kültürel boyutlarıyla öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, evlilik beklentilerinin duygusal destek, sadakat, cinsel uyum, ortak hedefler, maddi güvenlik, ebeveynlik ve iletişim gibi çeşitli alanlarda nasıl şekillendiği ele alınmıştır. Evlilik beklentilerinin geçmişten günümüze olan değerlendirilmesi yapılırken, evlilik rol beklentilerinin evlilik ilişkisi kalitesini nasıl etkilediği tartışılmaktadır. Gelecekteki evlilik beklentilerinin teknolojik gelişmeler, toplumsal değişimler ile şekilleneceği öngörülmektedir. Evlilik beklentilerinin önemine yönelik alan yazın çalışmalarının yer aldığı bu makalede, evlilik beklentilerinin toplumsal, ekonomik ve kültürel dinamiklerle nasıl şekillendiğini anlamanın, evliliklerin devamı adına önemli bir bakış açısı sağlayacağını vurgulanmaktadır. Bu açıdan, bireylere evlilik öncesi eğitimler ve farkındalık programları gibi öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Beklentisi, Evlilik Rol Beklentisi, Evlilik.

ABSTRACT

This article examines how expectations from marriage have changed throughout history, how they have been shaped by cultural and social elements, and what approaches have emerged in modern times. In the literature, the definition of marriage stands out with its legal, sociological, psychological, anthropological and cultural dimensions. This study examines how marriage expectations are shaped in various areas such as emotional support, fidelity, sexual harmony, common goals, financial security, parenting and communication. While evaluating marriage expectations from past to present, it is discussed how marital role expectations affect marital relationship quality. It is predicted that future marriage expectations will be shaped by technological developments and social changes. This article, which includes literature studies on the importance of marriage expectations, emphasizes that understanding how marriage expectations are shaped by social, economic and cultural dynamics will provide an important perspective for the continuation of marriages. In this respect, suggestions such as pre-marriage training and awareness programs are offered to individuals.

Keywords: Marriage Expectation, Marriage Role Expectation, Marriage.

1. GİRİŞ

Evlilik, karşı cinsten iki bireyin ortak kararlar doğrultusunda, yaşamlarını paylaşmak, belli ihtiyaçlarını karşılamak, beraber hayat oluşturmak ve devam ettirmek amacıyla yapılan bir sözleşmedir (Özgüven, 2000). Evliliğin tanımı kültüre ve zamana göre değişmektedir. Bu nedenle, evliliği 5 farklı açıdan değerlendirmek gerekir:

a) Yasal Perspektif: Evlilik, devlet tarafından tanınan ve düzenlenen bir sözleşmedir. Çiftler, evlilik yoluyla belirli yasal haklar ve sorumluluklar kazanırlar. Bu haklar arasında miras, mülkiyet hakları, vergi avantajları ve boşanma durumunda mal paylaşımı yer alır (Herring, 2015).

b) Sosyolojik Perspektif: Evlilik, toplumun temel yapı taşlarından biridir ve sosyal düzenin sürdürülmesinde kritik bir rol oynar. Aynı zamanda aile kurumu, çocuk yetiştirme, ekonomik ortaklık ve sosyal statü gibi işlevlere sahiptir (Collins ve Coltrane, 2001).

c) Psikolojik Perspektif: Evlilik, bireylerin duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik önemli bir ilişkidir. İyi bir evlilik, çiftlerin birbirlerine güven ve bağlılık duygularını pekiştirdiği bir ortam sunar (Gottman ve Silver, 1999).

d) Antropolojik Perspektif: Evlilik, tarihsel ve kültürel bağlamda farklı biçimlerde ortaya çıkan, iki veya daha fazla bireyin toplumsal ve ekonomik bağlamda bir araya gelerek oluşturduğu bir yapıdır. Evlilik, sadece iki bireyin değil, aynı zamanda toplulukların da ilişkilerini düzenler. (Coontz, 2005).

e) Kültürel Perspektif: Evlilik, akrabalık ilişkilerini düzenleyen ve toplumsal yapının devamlılığını sağlayan bir değişim sistemidir. Bu sistem, çeşitli ritüeller ve normlar aracılığıyla toplumsal düzenin korunmasını sağlar (Strauss, 1969).

Psikolojik, biyolojik ve sosyal yönden gereksinimlerin giderilmesi amacıyla oluşturulan evlilik kurumu, mutlu olmaktan doyum elde etmeye, sosyal olarak memnun olmaktan bir çocuk yetiştirerek üretken olmaya kadar devam eden bir süreçtir. Ömür boyu süreceği beklentisi ile kurulan bu birlikteliklerin bazılarında, anlaşmazlıklar meydana gelmektedir. Bu anlaşmazlıklar, eşlerin farklı evlilik beklentilerinden kaynaklanabilir ve bunun neticesinde ayrılma kararları alınabilir. Bu bağlamda, evlilik beklentilerine yönelik alan yazın çalışmalarına aşağıda yer verilmiştir:

Barnet ve Baruch (1987) tarafından 120 evli çiftin katıldığı araştırmada, evlilik beklentileri anlamında erkeklerin kadınlara göre geleneksel rolleri daha fazla önemsedikleri bulunmuştur. Ek olarak, evlilik beklentilerinde geleneksel rolü benimseyen erkeklerin eşitlikçi rolü benimseyenlere nazaran evlilik doyumları daha yüksek olarak bulunmuştur. Ancak, geleneksel rolü benimseyen kadınların eşitlikçi rolü benimseyen kadınlara göre evlilikten aldıkları doyumun düşük olduğu bulunmuştur.

Gottman (1994) tarafından 200 çiftin katıldığı "Expectations in Marriage and Their Role in Marital Stability" adlı çalışmada, yüksek beklentilere sahip çiftlerin daha fazla çatışma yaşadığı ve bu çatışmaların boşanma ile sonuçlanma olasılığının yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma, özellikle iletişim ve duygusal destek beklentilerinin önemine vurgu yapmıştır.

Beck ve Beck-Gernsheim (1995) tarafından 300 çiftin katıldığı "The Role of Marital Expectations in Relationship Satisfaction and Divorce" adlı çalışmada evlilik beklentilerinin karşılanmasının ilişki memnuniyeti üzerinde büyük bir etkisi olduğu bulunmuştur. Karşılanmayan beklentilerin, özellikle kişisel özgürlük ve bireysel gelişim beklentilerinin, boşanma riskini artırdığı sonucuna varılmıştır.

Cherlin (2004) tarafından 500 çiftin katıldığı "Marriage Expectations and Divorce: A Longitudinal Study" adlı çalışmada, bireylerin evlilik beklentilerinin karşılanmamasının boşanma riskini artırdığı bulunmuştur. Özellikle, duygusal tatmin ve kişisel mutluluk beklentilerinin karşılanmamasının, evlilikte memnuniyetsizliği ve boşanma olasılığını artırdığı tespit edilmiştir.

Kalmijn (2007) tarafından 600 çiftin katıldığı "Marital Expectations and Divorce: A European Perspective" adlı çalışmada, evlilik beklentilerinin kültürel bağlamda değişiklik gösterdiği ve bu beklentilerin karşılanmamasının boşanma riskini artırdığı bulunmuştur. Özellikle, ekonomik beklentilerin karşılanmaması boşanma oranlarını etkilemiştir.

Tunç (2019) tarafından yapılan çalışmada, 472 üniversite öğrencisinin katılımı ile aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Evlilik beklentisi ile aile aidiyeti ve evlilik tutumu arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Evlilikten beklentiler ile evlilikten memnun olma arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğuna dair yapılan çalışmalar alan yazında mevcuttur (Atangana, 2015; Burr, 1971; McNulty ve Karney, 2004; Rios, 2010). Bireylerin evlilikteki rollerine ilişkin beklentileri, evliliklerini nasıl anlamlandıracaklarını belirler. Bu anlamlandırma düzeyi ise, bireylerin evlilik sorunlarına bakış açılarını olumlu yönde etkiler ya da sorunların oluşmasına zemin hazırlar (Odell ve Quinn, 1998). Bundan dolayı, evlilik beklentisi evlilik doyumunu ve evliliğin devamı adına önemli bir unsur olarak bilinmektedir.

Bu çalışmalar, evlilik ve evlilik beklentisi süreçlerinin önemli olduğunu, bu süreçlerin aile yapısını etkilediğini göstermektedir. Evliliklerin devamının toplumsal sürece katkı olarak görüldüğü Türkiye’de, evlilik beklentilerindeki değişimlerin, toplumsal, ekonomik ve kültürel dinamiklerle nasıl şekillendiğini görmenin, evliliklerin devamı adına önemli bir bakış açısı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, bu makalede evlilik beklentilerindeki tarihsel değişimden bahsedilecektir.

2. ALAN YAZIN BİLGİSİ

2.1. Evlilik Beklentisi Kavramı

Evlilik beklentileri, bireylerin evlilikten ne beklediklerini ve nasıl bir ilişki hayal ettiklerini ifade eder. Bu beklentiler, kişisel değerler, kültürel normlar, geçmiş deneyimler ve bireysel kişilik özellikleri gibi çeşitli faktörlere dayanır. Evlilik beklentilerine yönelik alan yazında farklı tanımlar bulunmaktadır. Bu tanımlar aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır:

a) Duygusal Destek Beklentisi: Evlilikte duygusal destek beklentisi, bireylerin eşlerinden duygusal anlamda destek görmeyi, anlayış ve empati beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, güven ve bağlılık duygularını pekiştirir (Fincham ve Bradbury, 1987).

b) Sadakat Beklentisi: Sadakat beklentisi, evlilikte eşlerin birbirlerine karşı sadık olmalarını ve dış ilişkilerde sadakatsizlikten kaçınmalarını beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, güven ve bağlılığın temelini oluşturur (Johnson, 1999).

c) Cinsel Uyum Beklentisi: Cinsel uyum beklentisi, bireylerin eşleriyle tatmin edici ve sağlıklı bir cinsel yaşam sürdürmeyi beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, cinsel tatmin ve yakınlığın önemini vurgular (Sprecher ve Cate, 2004).

d) Ortak Hedef ve Değerler Beklentisi: Ortak hedef ve değerler beklentisi, eşlerin benzer yaşam hedeflerine ve değerlere sahip olmalarını beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, uzun vadeli uyumu ve iş birliğini artırır (Lauer ve ark., 1990).

e) Maddi Güvenlik Beklentisi: Maddi güvenlik beklentisi, bireylerin evlilikte ekonomik güvenlik ve finansal istikrar beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, ekonomik kaygıların azaltılmasına ve ilişkinin güçlendirilmesine katkıda bulunur (Dew ve Yorgason, 2010).

f) Ebeveynlik ve Çocuklarla İlgili Beklentiler: Ebeveynlik ve çocuklarla ilgili beklentiler, çiftlerin çocuk sahibi olma, çocukların yetiştirilmesi ve ebeveynlik rolleri konusunda benzer beklentilere sahip olmalarını ifade eder (Cowan ve Cowan, 2000).

g) İletişim ve Anlayış Beklentisi: İletişim ve anlayış beklentisi, bireylerin eşlerinden etkili iletişim kurmalarını ve karşılıklı anlayış beklentilerini ifade eder. Bu beklenti, ilişkideki sorunların çözülmesine ve genel uyumun artırılmasına yardımcı olur (Gottman ve Silver, 1999).

h) Sosyal Destek ve Aile İlişkileri Beklentisi: Sosyal destek ve aile ilişkileri beklentisi, bireylerin eşlerinin ailelerine ve arkadaşlarına karşı destekleyici olmalarını ve bu ilişkileri olumlu şekilde yönetmelerini beklentilerini ifade eder (Julien ve ark., 2003).

2.2. Evlilik Beklentilerinin Gelişimi

Evlilik beklentilerinin gelişimi süreci evlilik öncesi dönem ve evlilik yılları olarak gruplandırılır. Evlilik öncesi dönemde, bireylerin evlilik beklentileri genellikle romantik ve idealisttir. Bu dönemde, bireyler genellikle evlilikte mutluluk ve romantik aşkı ararlar. Bu beklentiler, flört etme sürecinde ve evlilik hazırlıkları sırasında şekillenir (Larson ve Horman, 1994). Evliliğin ilk yıllarında, bireylerin evlilik beklentileri gerçekçi bir hal almaya başlar. Bu dönemde çiftler, evlilikteki sorumlulukları ve günlük yaşamın getirdiği zorlukları daha iyi anlarlar. İlk yıllarda yaşanan uyum süreçleri, evlilik beklentilerinin yeniden şekillenmesine neden olabilir (Huston ve ark., 2001).

Evlilik beklentilerinin gelişimi süreci evlilik devam eden yıllarında, çocuk sahibi olma ve ileri yaş dönemleri beklentileri olarak bireye özgü devam etmektedir. Çocuk sahibi olma ve ebeveynlik süreci, evlilik beklentilerinin önemli ölçüde değişmesine neden olabilir. Ebeveynlik rolleri ve çocuk yetiştirme sorumlulukları, çiftlerin evlilikten beklentilerini yeniden değerlendirmelerine yol açar. Bu süreçte, eşler arasında iş birliği ve destek beklentileri ön plana çıkar (Cowan ve Cowan, 2000). Orta yaş ve ileri yaş döneminde, evlilik beklentileri daha çok duygusal destek ve arkadaşlık üzerine odaklanır. Bu dönemde çiftler, birlikte geçirilen zamanın ve karşılıklı anlayışın önemini daha fazla fark ederler. Emeklilik ve çocukların evden ayrılması gibi yaşam olayları, evlilik beklentilerinin yeniden şekillenmesine neden olabilir (Henry ve Miller, 2004).

Evlilik beklentilerindeki bu oluşum zaman içerisinde değişime uğramıştır. Boşanma oranlarındaki artış, evlilikten beklentilerin karşılanmadığını düşündürmektedir. Bunun nedenlerine yönelmek adına, evlilik beklentilerinin geçmişten günümüze olan aşamalarını değerlendirmek gerekebilir. Bu aşamalar geleneksel dönem ve sonrası olarak gruplandırılır:

2.2.1. Geleneksel Dönemde Evlilik Beklentileri (19. yy. öncesi):

Geleneksel toplumlarda evlilik, daha çok ekonomik güvence, sosyal düzeni koruma ve neslin devamını sağlama amacı taşımaktaydı. Geleneksel toplumlarda evlilik, ekonomik güvence sağlama ve kaynakları birleştirme amacı taşırdı. Aileler, evlilik yoluyla ekonomik dayanışma ve iş gücü paylaşımı sağlardı (Stone, 1990). Bu dönemde, bireylerin evlilik aracılığıyla ekonomik güvence arayışı, evliliği toplumsal bir zorunluluk haline getirmiştir. Ek olarak, evlilik, sosyal statüyü koruma ve artırma aracı olarak kullanılırdı. Evlilik, ailelerin sosyal hiyerarşide daha üst sıralara yükselmesine yardımcı olabilirdi (Stone, 1990). Bu bağlamda, evliliğin sosyal statü ve prestij kazanma aracı olarak görülmesi önemli bir beklenti oluşturuyordu.

Geleneksel toplumlarda evliliğin aile bağları ve aile ilişkilerini güçlendirmesi olarak iki önemli rolü bulunmaktaydı. Çocuk sahibi olmak, evliliğin temel beklentilerinden biriydi (Giddens, 1992). Toplumlar, çocuk sahibi olmayı evliliğin asli bir fonksiyonu olarak görmüş ve bu beklentiye büyük önem vermişlerdir. Ayrıca evlilik, aileler arasında güçlü bağlar kurmanın ve aile ilişkilerini güçlendirmenin bir yoluydu. Aileler arası ittifaklar ve akrabalık bağları, evlilik yoluyla pekiştirilirdi (Stone, 1990). Bu ittifaklar, toplumsal dayanışmayı artırarak sosyal düzenin korunmasına katkıda bulunuyordu.

2.2.2. Sanayi Devrimi ve Modernleşme Döneminde Evlilik Beklentileri (1800-1900):

Toplumsal ve ekonomik yapıların değiştiği bu dönemde, evlilikten beklentiler duygusal tatmin ve kişisel mutluluk üzerine odaklanmıştır. Bu modernleşme döneminde kadınlar iş gücüne katılmaya başlamışlar ve ekonomik bağımsızlık kazanmışlardır. İş hayatına kadınların katılması, aile yapısını ve kadınların evlilikteki beklentilerini değiştirmiştir. Evlilikte ev işlerine yardım eden kadının yanında, erkeğin de bu sürece dahil olması, çocuk bakımı ve diğer konularda kadınla erkeği eşit konuma getirmeye başlamıştır (Beck ve Beck-Gernsheim, 1995).

Kadının iş hayatına girmesi, geleneksel geniş aile yapılarının yerini çekirdek aile modeline dönüştürmeye başlamıştır. Bu dönüşüm, evlilikten beklentilerin daha bireysel ve duygusal hale gelmesini sağlamıştır (Cherlin, 2004). Modernleşme dönemi ile evliliğin karı-koca arasında geleneksel rollerden oluşması yerine, aşk ve duygusal tatmin üzerine kurulması gerektiği fikrini yaygınlaştırmıştır. Eşler arasında, sevgi, anlayış ve destek arama evlilik beklentileri arasına girmiştir (Giddens, 1992).

20. yy. öncesi kişisel gelişim alanında yaklaşımların da alan yazına girmesi ile, evlilik bireysel mutluluğun bir aracı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu dönemde evlilik, bireylerin kişisel mutluluğunu ve duygusal tatminini sağlayan bir kurum olarak görülmeye başlanmıştır (Cherlin, 2004).

2.2.3. 20. ve 21. Yüzyılda Evlilik Beklentileri (2000 ve sonrası):

20. ve 21. yüzyılda evlilik beklentileri, toplumsal cinsiyet eşitliği, bireysel özgürlükler ve kişisel gelişim gibi kavramlarla şekillenmiştir. Bu dönemde evlilik, daha çok eşitlikçi ilişkiler ve kişisel hedeflerle uyumlu bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Kadın hakları hareketleri, kadınların evlilikte eşitlik ve adalet taleplerini artırmıştır. Eşitlikçi ilişki modelleri ve ortaklık beklentileri ön plana çıkmıştır (Beck ve Beck-Gernsheim, 1995).

Eşitlikçi yaklaşımlar anlamında, modern evliliklerde eşitlikçi ilişki modelleri ve ortak karar alma süreçleri önem kazanmaktadır. Eşler, ev içi sorumlulukları ve karar alma süreçlerini eşit şekilde paylaşmayı beklemektedir (Kalmijn, 2007). Hem erkekler hem de kadınlar, kariyer hedeflerini ve kişisel gelişimlerini evlilikle dengelemeye çalışmaktadır. Bu durum, evlilikteki beklentilerin daha bireysel ve kişisel hedeflerle uyumlu olmasını gerektirmektedir (Giddens, 1992). Böylece, bireysel özgürlükler ve kişisel mutlulukları ön plana çıkmaya başlamıştır. Yani evlilik, bireylerin kişisel hedeflerine ve özgürlüklerine saygı gösteren bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Cherlin, 2004).

3. SONUÇ ve TARTIŞMA

Evlilikte rol beklentilerinin önem kazandığı 21.yy. da beklentiler, kültürel normlar, toplumun cinsiyet rolleri konusundaki düşünceleri, aile yapısı ve kişisel geçmişi gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak şekillenir. 21. yy. da evlilik rol beklentilerinin önem kazandığı görülmekte olup, bu kavram tarihsel süreçteki değişimlerle 4 farklı grupta incelenebilir:

3.1. Geleneksel Cinsiyet Roller

Erkeklerin Rol Beklentileri: Geleneksel olarak, erkeklerin evlilikte ana geçim sağlayıcı ve koruyucu rolünü üstlenmeleri beklenir. Erkekler, aileyi maddi olarak desteklemek ve dış dünyaya karşı korumakla sorumlu görülür (Bales ve Parsons, 1956).

Kadınların Rol Beklentileri: Kadınların ise ev içi sorumlulukları üstlenmeleri ve çocuk bakımında ana rolü oynamaları beklenir. Kadınlar, ev işleri, yemek yapma ve çocuk yetiştirme gibi görevlerle ilişkilendirilir (Oakley, 1974).

3.2. Modern ve Eşitlikçi Yaklaşımlar

Ortak Sorumluluklar: Modern evliliklerde, çiftler arasındaki rol beklentileri daha eşitlikçi bir yapıya doğru evrilebilir. Her iki eşin de ev içi sorumlulukları ve çocuk bakımını paylaşmaları beklenir. Bu yaklaşım, iş gücüne katılımın artması ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalıkla birlikte güçlenmiştir (Hochschild ve Machung, 1989).

Karşılıklı Destek ve İş birliği: Eşitlikçi evliliklerde, her iki eşin de birbirlerinin kariyerlerini ve kişisel gelişimlerini desteklemeleri beklenir. Bu, çiftlerin birbirlerine duygusal, maddi ve manevi destek sağlamalarını içerir (Scanzoni ve Scanzoni, 1988).

3.3. Kültürel ve Toplumsal Normlar

Kültürel Beklentiler: Evlilikte rol beklentileri, kültürel normlara ve geleneklere bağlı olarak büyük ölçüde değişebilir. Örneğin, bazı kültürlerde geniş aile yapıları önemli olduğu için, eşlerden birinin veya her ikisinin geniş aile üyelerine karşı sorumlulukları olabilir (Triandis, 1995).

Toplumsal Değişim: Toplumlar zamanla değiştikçe, evlilikteki rol beklentileri de değişebilir. Örneğin, kadınların iş gücüne katılımının artmasıyla birlikte, erkeklerin de ev içi sorumlulukları paylaşma konusunda beklentileri artmıştır (Cherlin, 2004).

3.4. Bireysel ve Psikolojik Faktörler

Kişisel Beklentiler: Bireylerin evlilikteki rol beklentileri, kişisel özelliklerine, değerlerine ve geçmiş deneyimlerine bağlı olarak farklılık gösterebilir. Örneğin, geçmişte eşitlikçi bir aile yapısında büyümüş biri, kendi evliliğinde de benzer bir rol paylaşımı bekleyebilir (McGoldrick ve Carter, 2001).

3.5. Psikolojik İhtiyaçlar

Bireylerin psikolojik ihtiyaçları da rol beklentilerini şekillendirebilir. Örneğin, yüksek düzeyde bağımsızlık ihtiyacı olan bir birey, evlilikte daha fazla kişisel alan ve özgürlük bekleyebilir (Maslow, 1943).

Evlilikte beklentileri, evlilik ilişkilerinin kalitesini ve çiftlerin birbirleriyle olan uyumlarını önemli ölçüde etkiler. Beklentilerin karşılanması, evlilikte memnuniyeti artırır ve çiftlerin birbirine daha bağlı hissetmesini sağlar. Beklentilerin karşılanmaması durumunda ise hayal kırıklığı, memnuniyetsizlik ve çatışmalar ortaya çıkabilir. Tarihsel süreçte kadına ve erkeğe yönelik beklenen roller ve istenen roller yer alsa da her bireyin evlilik algısı farklıdır. Bu değişimde önemli olan bir başka kavram ise uyum olmalıdır. Bireyler uyumlu olmaya çalıştıkça ya da çatışma çözme konusunda benzer yaklaşımlara sahip oldukça, evlilik beklentileri memnun edici düzeyde olmaya başlayacaktır. Bu da bireylerin ilişki kalitesini, aile mutluluğunu ve evlilik düzeyini olumlu yönde etkileyecektir. Evlilik beklentisi ve uyum kavramına yönelik olarak bu doğrultuda yapılan araştırmalardan, Murray, Holmes ve Griffin (1996) tarafından yapılan çalışmada, evlilikte pozitif illüzyonların ve idealizasyonun ilişki memnuniyeti üzerinde olumlu etkileri olduğu bulunmuştur. Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan çalışmada, evlilik beklentilerinin evlilik uyumunu anlamlı bir şekilde etkilediği ve olumlu beklentilere sahip çiftlerin daha yüksek evlilik uyumu gösterdikleri bulunmuştur. Yılmaz ve Kalkan (2010) tarafından yapılan çalışmada, evlilik öncesi eğitim programlarına katılan çiftlerin daha yüksek evlilik uyumu gösterdikleri bulunmuştur. Akın ve Batık (2015) tarafından yapılan çalışmada, eşlerin rol beklentilerinin evlilik uyumunu doğrudan etkilediği ve geleneksel rol beklentilerine sahip çiftlerde daha düşük evlilik uyumu gözlemlendiğini bulunmuştur.

Evlilik beklentileri ve evlilik uyumu kavramının ilişkili olduğu alan yazında görülmekle beraber, gelecekteki evlilik beklentilerinin toplumsal gelişmelerle şekilleneceği düşünülmektedir. Online arkadaşlık uygulamaları, sosyal medya ve kişisel hesaplar ilişkileri etkilemeye başlayacaktır, ki bu süreç hali hazırda devam etmektedir. İnternet uygulamalarındaki ilişkilerde şeffaflık ve iletişim artsa da güvensizlik, karşıdaki kişiyi kandırmaya çalışma, farklı davranış ve kişilik sorunları geliştirme gibi zorluklar oluşacaktır (Beck ve Beck-Gernsheim, 1995). Farklı kültürlerden, farklı ülkelerden bir araya gelen insanların evlilik

beklentilerinin daha geniş bir yelpazede şekillenmesi, internet ortamının olumsuz bir etkisi olarak düşünülmektedir (Kalmijn, 2007). Ek olarak, değişen toplum yapısı, değer ve ahlak algılarını etkileyecektir ve evlilik kurumunun dinamik yapısının farklı bir düzeyde devam etmesine neden olacaktır.

4. ÖNERİLER

Gelecekte evlilik algısının ve evlilik beklentisinin küreselleşmeden ve online platformlardan etkileneceği düşünülmektedir. Tarihsel süreçte kadın-erkek rolleri olarak başlayan ve halen farklı bakış açıları ile devam eden evlilikte beklentiler, teknolojik gelişmelerle değişime uğrayabilir. Böylesi bir durumun varlığının izlerinin yaşandığı günümüzde, aile yapısı ve aile algısının olumsuz etkilenmemesi adına farkındalık eğitimleri verilebilir ve kişilerin evlilik öncesi eğitimlere zorunlu tutulması gerekebilir. Ayrıca, karakter ve beklentilere yönelik psikolojik değerlendirmeler ve sunumlar yapılarak, kişilerin ilişkilerine ve kendi değerlerine yönelik bilinçleri yükseltilmeye çalışılmalıdır. Her ne kadar boşanma oranları artmaya devam etse de bireylerin eğitimle duyarlı hale gelebilecekleri düşünülmektedir. Bununla beraber, evlilik beklentileri ve bu beklentileri etkileyen kavramlara yönelik daha fazla boylamsal çalışma ve araştırma yapılması sağlıklı ilişkilerin devamı adına toplumsal hayata fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, A. ve Batık, M. (2015). Evlilikte rol beklentileri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 20(1), 67-80.
- Atangana, E. (2015). *The relationship between differentiation of self, marital expectations, and marital satisfaction for the middle and later stage married adults*. Doctoral dissertation, Capella University, Minneapolis.
- Bales, R.F. ve Parsons, T. (1956). *Family: Socialization and Interaction Process* (1st ed.). Routledge.
- Barnet, C. R. ve Baruch, K. G. (1987). Determinants of fathers perception in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 49, 29-40.
- Beck, U. ve Beck-Gernsheim, E. (1995). *The normal chaos of love*. Polity Press.
- Burr, W. R. (1971). An expansion and test of a role theory of marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 33(2), 368-372.
- Cherlin, A. J. (2004). The deinstitutionalization of American marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 848-861.
- Coltrane, S. ve Collins, R. (2001). *Sociology of marriage and the family: Gender, love, and property*. (5th ed). Belmont (Calif.): Wadsworth/Thomson Learning.
- Coontz, S. (2005). *Marriage, a history: How love conquered marriage*. New York: Penguin Books.
- Cowan, P. A. ve Cowan, C. P. (2000). *When partners become parents: The big life change for couples*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Dew, J. ve Yorgason, J. B. (2010). Economic pressure and marital conflict in retirement-aged couples. *Journal of Family Issues*, 31(2), 164-188.
- Fırsıoğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for Measurement of Marital Quality with Turkish Couples. *European Journal Of Psychological Assessment*, 16 (3), 214-218.
- Fincham, F. D. ve Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family*, 49(4), 797-809.
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy: Sexuality, love, and eroticism in modern societies*. Stanford University Press.
- Gottman, J. M. ve Silver, N. (1999). *The seven principles for making marriage work*. Three Rivers Press.
- Herring, J. (2015). *Family law* (7th ed). New York: Pearson Education Limited.
- Hochschild, A. R. ve Machung, A. (1989). *The second shift: Working parents and the revolution at home*. New York, N.Y., Viking.
- Henry, R. G., & Miller, R. B. (2004). Marital Problems Occurring in Midlife: Implications for Couples Therapists. *American Journal of Family Therapy*, 32(5), 405-417.

- Huston, T. L., Caughlin, J. P., Houts, R. M., Smith, S. E. ve George, L. J. (2001). The connubial crucible: Newlywed years as predictors of marital delight, distress, and divorce. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 237-252.
- Johnson, M. P. (1999). Personal, Moral, And Structural Commitment To Relationships: Experiences Of Choice And Constraint. In J. M. Adams ve W. H. Jones (Eds.), *Handbook of Interpersonal Commitment And Relationship Stability* (pp. 73-100). Kluwer Academic Publishers.
- Julien, D., Chartrand, E., Simard, M. C., Bouthillier, D. ve Begin, J. (2003). 3). Conflict, social support and relationship quality: An observational study of heterosexual, gay male and lesbian couples' communication. *Journal of Family Psychology*, 17, 419-428.
- Kalmijn, M. (2007). Explaining cross-national differences in marriage, cohabitation and divorce in Europe, 1990-2000. *Population Studies*, 61(3), 243-263.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237.
- Lauer, R. H., Lauer, J. C. ve Kerr, S. T. (1990). The long-term marriage: Perceptions of stability and satisfaction. *International Journal of Aging and Human Development*, 31(3), 189-195.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- McNulty, J. K. ve Karney, B. R. (2004). Positive expectations in the early years of marriage: Should couples expect the best or brace for the worst?. *Journal of personality and social psychology*, 86(5), 729.
- McGoldrick, M. ve Carter, E. A. (2001). Advances in Coaching Family Therapy with One Person. In E. A. Carter ve M. McGoldrick (Eds.), *The Expanded Family Life Cycle: Individual, Family, and Social Perspectives* (3rd edition) (pp. 499-509). Allyn & Bacon.
- Murray, S. L., Holmes, J. G. ve Griffin, D. W. (1996). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(1), 79-98.
- Oakley, A. (1974). *The sociology of housework*. Oxford: Martin Robertson.
- Odell, M. ve Quinn, W. H. (1998). Congruence, desire for change, and adjustment during the first year of marriage. *Marriage and Family Review*, 27(1-2), 91-112.
- Özgülven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. PDREM Yayınları.
- Rios, C. M. (2010). *The relationship between premarital advice, expectations and marital satisfaction*. Master's thesis, Utah State University, Logan.
- Scanzoni, J. ve Scanzoni, L. (1988). *Men, women, and change: A sociology of marriage and family*. New York: McGraw-Hill.
- Sprecher, S., & Cate, R. M. (2004). Sexual Satisfaction and Sexual Expression as Predictors of Relationship Satisfaction and Stability. In J. H. Harvey, A. Wenzel, & S. Sprecher (Eds.), *The handbook of sexuality in close relationships* (pp. 235-256). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Stone, L. (1990). *The family, sex, and marriage in England 1500-1800*. New York, N. Y., Harper & Row.
- Strauss, C. (1969). *The elementary structures of kinship*. Boston, MA: Beacon Press.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism & collectivism*. Westview Press.
- Tunç, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti, Evlilik Beklentileri ve Evlilik Tutumları Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). T.C İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, T. ve Kalkan, M. (2010). Evlilik öncesi ilişkileri geliştirme programının çiftlerin ilişki doyumuna etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(3), 1893-1920.